

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **31** let

Želite biti v stiku s spreminjajočim se svetom?

Se želite učiti, česar ste si zmeraj želeli ali kar potrebujete? Želite spoznati nove ljudi, kovati nove načrte, uporabljati svoje znanje?

V septembru je čas za vpis na Univerzo za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. **Poljanska cesta 6, tel.: (01) 433 20 90.** Svetovalci vas pričakujejo. Povejte tudi drugim.

Več kot 3500 starejših študentk in študentov

Več kot 4700 vpisov

Več kot 120 mentorjev

Več kot 50 študijskih programov

Več kot 300 študijskih skupin

Številni brezplačni izobraževalni dogodki

Članarina (letna in mesečna) vam omogoča obiskovanje izbranega izobraževalnega /kulturnega programa, prejemanje elektronskih novic, daje vam možnost proste uporabe računalnice in knjižnice, proste udeležbe v skupnih izobraževalnih programih, dogodkih in projektih UTŽO. Program teh napovedujemo sproti v elektronskih novicah. In še dosti več.

Udeleženci okroglo mize na bsf

Slovenska UTŽO na 10. Blejskem strateškem forumu. Finančna pismenost državljanov? Miselna paradigma o starejših obstaja, zdaj so potrebna dejanja Bled, 1. september 2015

Na 10. Blejskem strateškem forumu je *Dušana Findeisen* moderirala okroglo mizo. Starajoča se družba, je napredek brez spremembe mogoč? O kakšni spremembi je bil govor? Evolutivni, revolucionarni, spremembi ob pomoči ustreznih politik, ki zrcalijo potrebe in dajejo glas starejšim, ob pomoči pravnih mehanizmov in instrumentov? Kako lahko napreduje starajoča se družba v ekonomiji znanja, kjer se znanje menja, zbira, gradi skupaj? Zgolj z ljudmi! Od udeležencev (*James Collins, Zoran Stančič, Anja Kopač Mrak, Elsa Fornero, Alexander Sidorenko, Vitalia Gaucaite Wittich*) je želela predvsem misli o tem, kaj storiti, da starejši postanejo sooblikovalci družbenega in ekonomskega razvoja. »V dvajsetih letih se je miselna paradigma o starejših spremenila, a posledičnega delovanja ni dovolj! Potrebne so akcije, konvencije itd.«, je poudaril *Alexander Sidorenko*, svetovni ambasador staranja. *Elsa Forneri*, nekdanja ministrica v vladi Maria Montija in avtorica italijanske pokojninske reforme (*la riforma della Fornero*) ter reforme trga dela in *Anja Kopač Mrak*, slovenska ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, sta načeli vprašanje reforme državnih blaginjskih sistemov. *Elsa Forneri* priporoča delno upokojevanje, zgodnji razmislek o prihrankih za stara leta, pretok pokojninskih sredstev od bogatih k revnim. V državah, kjer je veliko nezaposlenih, pa je treba ohranjati pokojninske sisteme nespremenjene! Na njih počiva celotna družbena struktura. Državljeni naj bodo finančno pismeni! Finančno opismenjevanje naj bo umeščeno v državljansko vzgojo. *Vitalia Gaucaite Wittich*, UNECE, pravi, da je treba slišati starejše, njihove predloge prevesti v politike. V letu 2015 je Evropska socialna deklaracija stara 50 let, Združeni narodi pripravljajo socialni program za obdobje po letu 2015, Konvencija OZN o pravicah starejših naj bi ugledala luč? Starejši potrebujejo več družbene pravičnosti, ne le na distributivni, marveč tudi na kulturni in simbolni ravni, kajti ageizem je povsod, v zdravstvenih in izobraževalnih ustanovah, v medijih in umetnosti, v podjetjih, socialnih službah itd. Starejši so tako potisnjeni na rob ekonomskega dogajanja, ponekod v svetu tudi izkoriščani, kar je kulturno sprejemljivo za druge, ni pa kulturno sprejemljivo, če prihaja od njih (npr. da bi osemdeset let stara zdravnica v Gruziji delala, saj pokojnina za polnost življenja ni dovolj). Starejši so pogosto nevidni. Naj bodo še tako veliki strokovnjaki, se jih več ne vpraša za mnenje, se jih ne povabi na konference ali v televizijske programe. Nimajo dostopa do javnega prostora, a kogar v javnem prostoru ni, je za družbo mrtev in izgubljen. Kakšna škoda za vse nas! Še več, starejši naj postanejo subjekt in ne zgolj objekt srebrne ekonomije.

32. študijsko leto trka na duri. Uvodno izobraževanje novih mentorjev Ljubljana, 2. september 2015

Na UTŽO Ljubljana se je zbralo 26 novih mentorjev iz več regij in z več slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje. *Alijana Šantej* je spregovorila o organizaciji in strukturi univerze, o mreži 49 UTŽO po Sloveniji, o povezovalni, raziskovalni, razvojni in svetovalni vlogi ter poslanstvu Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Kdor želi postati UTŽO, mora sprejeti model in koncept delovanja, se usposablja. Mentorje je *Ana Krajnc* seznanila z značilnostmi in posebnostmi izobraževanja starejših, mentorji so prejeli navodila za samostojno učenje in uporabo virov. V razgovoru z *Robertom Mlakarjem* je ilustrirala doživljanje vloge mentorja. *Alenka Gabriela Čeh* je predstavila rezultate nedavne raziskave o pomenu študijskega krožka - primarne socialne skupine. Študenti tam prejmejo znanje, čustveno in materialno oporo. Odnosi so in ostajajo pomembni, so tkivo študijskega krožka. Študenti ga zapustijo, če jim ne ustreza ozračje v skupini ali mentor, ali kadar nastopijo življenjske krize. Na izstop vplivajo, a v manjši meri, tudi vsebine in metode, če so v nasprotju s pričakovanji. Znova se je izluščil pomen čustev za izobraževanje starejših. *Meta Žgur* je predstavila film *Nalezljivo veselje*, nastal znotraj projekta CINAGE. Udeleženci so se seznanili z e-novicami in njim namenjeno publikacijo *Mentor in znanje*.

Karikaturist Božo Kos, 1984. V podporo takrat nastajajoči UTŽO

STORŽ: Starejši bolje prisluhnejo sami sebi. Mentor poveča zaupanje v nove tehnologije. Okrog dvesto jezikov pozna dvojino

Ljubljana, 9. september 2015

V oddaji STORŽ Radia Slovenija 1 so sodelovali mentorji UTŽO v Ljubljani, umetnostna zgodovinarica dr. Rajka Bračun Sova, komunikolog Robert Mlakar in jezikoslovec Matic Pavlič. Starejši pravijo, da se z umetnostno zgodovino v času šolanja niso dovolj družili. V poznejših letih pa se želijo družiti z lepoto, bolje prisluhniti sebi. Zanimajo jih sodobna slovenska umetnost, pa tudi srednjeveška, baročna umetnost, slovenski realizem itd. Robert Mlakar zaupa, da današnji starejši študenti računalništva natanko vedo, kaj želijo, saj so vsaj deset let uporabljali računalnike za delo. Želijo spoznati boljše, krajše poti, socialne mreže, bloge, digitalne fotografije, tablice, odprtokodne programe. Nova študijska skupina *Izvor in učenje jezikov* prinaša razpravo o različnosti jezikov, o tem, kako se jezik usvoji (vidiki biologije, lingvistike, nevrologije). Dvojino ima več kot 200 jezikov.

Več: <http://4d.rtvlo.si/arhiv/storz/174359030>

Ni kulturnih meja, nasprotno. Študenti UTŽO Ljubljana znova v Krminu

Krmin, 6. september 2015

Študenti dveh študijskih krožkov z UTŽO Ljubljana, italijanskega in zgodovinskega, pri mentoricah Katarini Koren in Ani Jevševar so bili nedavno znova v Krminu. Gre za nadaljevanje zdaj že tradicionalnega sodelovanja med sorodnima ustanovama. Dobrodošlico slovenskim kolegom so izrekli predsednik UTŽO Karmin dr. Michele Di Maria, mentorji in študenti. Slovensko delegacijo je sprejel tudi župan Luciano Patat. Krmin je mesto z bogato zgodovino na italijanski strani Goriških Brd, znano po odličnih vinih, sadju in jedeh. Sprehod gostov je tekkel po starem mestnem jedru. Mesto je turistično središče pokrajine z zanimivo večstoletno arhitekturo. V prvem septembrskem vikendu se je odvijal »Praznik grozdja« (Festa dell'Uva) z množico prireditev in obiskovalcev. Na trgih in ulicah se je odvijal kulturni program. Glasbeniki, narodne noše, stojnice in nastopi otrok so razveseljevali množico domačinov in turistov. Naslednje, »povratno«, srečanje bo v Ljubljani. (Vir: Alenka Gričar)

Predstavljamo izobraževalne programe

Ne čakaj na maj

Kako gledamo filme

”Izobraženi morajo poznati vsaj šest filmskih režiserjev in njihovih stvaritev”, pravi francoski sociolog Pierre Bourdieu. Ob izrednem uspehu našega projekta CINAGE smo spoznali, da se je treba učiti gledati filme, gledati jih z vidika njihovega nastajanja in z vidika filma na zaslonu, z vidika rezultata. Razprava o njih je povezujoča, udeležence bogati, védenje se prenaša v življenje. Morda veste, kaj je ”road movie”? Veste, kaj je scenosled? Veste, kakšno vlogo ima ta ali oni kader? Veste, kaj je avtorski film? V skupini si boste ogledali izbrane filme in menjali vtise pod vodstvom tistih, ki znajo. Ki so sami scenaristi ali filmski režiserji.

Človek in njegove pisave (lepopisje). Program, ki pomirja ... zaradi lepote

Marko je vnuku za osemnajsti rojstni dan napisal pismo, popotnico v življenje. Ana je poslala kaligrafsko napisano pismo prijateljici v sosednjo vas. Poštar ji je že na vratih s ponosom izročil prelepo okrašeno pismo, kakršnih danes več ni. Teoretični del programa študente uvede v zgodovino pisave. V praksi se učijo rimske kapitale in minuskule, prelepe karolinške pisave, tudi gotice in še nekaterih drugih pisav. Ob zvokih gregorijanskih spevov počasi, natančno in umirjeno vlečejo črke ali s čopičem rišejo iluminacije črk. Spoznajo skrivnosti zlatenja, vrste papirja. Pišejo voščilnice, vabila, jedilne liste, oblikujejo koledarje ...

Henrika Jeti Šantel, Pri kavi ali dama s psičkom

Slovenska umetnostna dediščina nam pomaga vedeti, kdo smo

Slovenija ima bogato slikarsko, kiparsko, arhitekturno in drugo umetnostno dediščino - gradove, dvorce, cerkve, samostane itd. Študijski krožek je namenjen spoznavanju umetnosti na Slovenskem od prazgodovine do sodobnega časa. Posebej so zanimivi umetnostni vrhunci v obdobjih gotike, baroka, 20. in 21. stoletja ter avtentične prvine v umetnosti na Slovenskem, znanje pa je uporabljivo marsikje. V času globalizacije moramo še bolj vedeti, kdo smo, kaj smo dosegli!

Klinična vaja z dr. Charcot-jem

Ageism dolgujemo Butlerju, geriatrijo Charcot-u, gerontologijo Mešnikovu

Dr. Robert Niel Butler je diskriminacijo starejših - ta še zdaj ni zajeta v pravno zavezujoče konvencije o človekovih pravicah - prepoznal leta 1968, ko je skoval izraz "ageizem" (sistematično slabšalno stereotipiziranje starih). Prejel je Pulitzerjevo nagrado, saj je napovedal vpliv staranja prebivalstva na ameriško družbo. Leta 1982 je ustanovil prvi oddelek geriatrije, dokaj pozno v primerjavi z Evropo. Jean-Martin Charcot (1825-1893) je bil na praksi v eni pariških hiralnic. Charcot je tam opazoval "bolezni starih". Njegova neobjavljena geriatrična opazovanja so shranjena v bolnišnici Salpêtrière v Parizu. Izraz gerontologija (1903) pa pripisujejo ruskemu biologu in zoologu, Nobelovemu nagrajencu Iliji Iljiču Mešnikovu (Ilya Ilyich Mechnikov, 1845–1916)

Elena (Lena) Stamegishvili, 86, Ruzizi
"I am an old person and you won't believe me if you like it... I have a feeling that we are standing on a very long train, standing in the front, with someone taking my moment for many and long time!"

Bodite pozorni na čas - Take care of time - Staranje v Gruziji v očeh starejših državljanov in UNECE. Projekt, vreden posnemanja Gruzija, 2015

Bodite pozorni na čas. Staranje v Gruziji je fotografsko esejistični prikaz starosti v tej deželi. Vprašani odgovarjajo tudi na to, kaj pričakujejo od vlade. Vsi poudarjajo, kako težko je, če ti ne dovolijo ali dajo možnosti biti koristen, uporabljati svoje znanje. »Moje znanje ni vključeno v pokojnino, ki mi jo dajo«, pravi 80 let stara zdravnica in upa, da znanje starim kdaj v prihodnosti ne bo odvzeto. Projekt *Bodite*

pozorni na čas je izpeljal UNECE (Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo). Pobudnico Vitalijo Wittich smo srečali na Blejskem strateškem forumu. Fotografskim in drugim študijskim skupinam na univerzah za tretje življenjsko obdobje priporočamo, naj naredijo podobno raziskavo in jo širijo po spletu.

Več:

http://www.unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Capacity_building/Road_Maps/Georgia/Publication/Take_care_of_time_-_Ageing_in_Georgia.pdf

Zgodbe civilne družbe delujejo počasi, a zanesljivo, pravi Peter Alheit

Strukture (politika, mediji, gospodarstvo) so miti, ki vplivajo na zgodbe posameznikov in skupnosti. Zdajšnji diskurz o globalizaciji, denimo, je mit, v katerega verjamemo, mit, ki ne mara kritičnega izobraževanja odraslih. „Vseživljenjsko učenje, tisto, ki poudarja le zaposljivost, je prav tako mit, družbeni konstrukt in tako ne smemo verjeti strukturam“, pravi Alheit. Pomembnejše od njih so pripovedi, zgodbe, podzgodbe. Morda so te manj vplivne, morda delujejo počasi, a delujejo zanesljivo. To so zgodbe, ki se godijo v civilni družbi in izobraževanje odraslih je bilo zmeraj v njenem središču. Tu se godi tudi intenzivno biografsko učenje dejavnih subjektov, ki z refleksijo organizirajo svoje izkustvo, osmislijo svojo življenjsko zgodbo, si ob tem ustvarjajo identiteto. Potrebno je povezati zgodbe civilne družbe s strukturami, kar na UTŽO počnemo že trideset let. Izobraževalci odraslih bi morali poznati tudi mite ekonomske realnosti, kajti gospodarstvo določa prihodnost izobraževanja odraslih in postavlja nove meje izobraževalcem. (Alheit, Peter: Stories and structures: Historical time and narrative, 2002)

Več: <https://youtu.be/q4tQ6VvPPc4>

Napovedujemo, vabimo

Portret je delo študentke v skupini Želve

Pripravljamo nov izobraževalni program za razumevanje pribežnikov

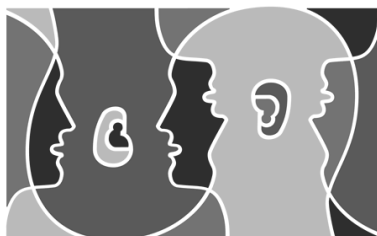
Povedali so mi, da v Evropi ne streljajo na ljudi. Program za razumevanje kulture pribežnikov iz držav Sredozemlja. "Ljudstvo zagotavlja tujcem zatočišče, če so bili pregnani iz svoje dežele, ker jim je bila tam kratena svoboda", pravi 20. člen francoske ustave iz leta 1793. S tem besedilom se prične

oblikovati sodobni koncept azila, toda pisec koncepta opozori na nujo, da se išče kompromis med abstraktno opredelitvijo pravice do azila, omejeno darežljivostjo države ter ohranjanjem nacionalne identitete. Od tod izhajajo današnja nasprotja in dvomi države in državljanov glede prosilcev za azil. Teh je veliko. Prihajajo v množicah, največkrat iz revnih držav. Predložiti morajo dokaze, da so bili mučeni in preganjani, kar je največkrat težko ali nemogoče storiti, kar jih znova potisne v preživete travme. Je prav, da države nadaljujejo s politiko dvojne morale, politiko močno omejene naklonjenosti in človečnosti, ponižujočega dvoma v tujce? Ali lahko govorimo o človekovih pravicah tako, da ob tem slabimo demokracijo? Cilji programa? Spoznati zgodovino in kulturo držav Sredozemlja (navade, običaji, književnost, umetnost itd.). Seznaniti se s psihologijo prebežnikov. Razumeti razliko med islamom in islamizmom. Preučiti genezo političnih dogajanj v Sredozemlju. Pripraviti se na sobivanje in sodelovanje s pribežniki. Združiti se in iskati rešitve za nastanitev pribežnikov in dajanje pomoči.

CINAGE po CINAGE-u

22. september ob 11.00. Poljanska 6, Ljubljana

Spoznanja in rezultati evropskega projekta CINAGE in projekcija izbranih kratkih filmov

Jezik, znanje, kultura. Okrogla miza Slovenske univerze za tretje življenjske obdobje v Evropskem tednu jezikov

24. september ob 17.00. Breg 14, pred Hišo Evropske unije, Ljubljana

Na konferencah, v evropskih projektih, v medsebojni komunikaciji med pripadniki evropskih narodov uporabljamo angleščino. Skupaj s tem tujim jezikom pa usvajamo tudi zanj značilne miselne koncepte in kulturo. Tedaj ni čudno, da nam je angleščina postala nekaj povsem domačega, da je meja med maternim in angleškim jezikom vse tanjša. Je v današnji Evropi angleščina postala lingua franca, kot so nekoč imenovali jezik, ki ni pripadal nikomur, jezik, ki so ga več stoletij uporabljali v Sredozemlju za stike s tujci in pripadniki drugih religij, za trgovanje in v konfliktnih situacijah. Angleščino uporabljajo in se je učijo tudi študenti in študentke UTŽO. Z njimi in njihovimi mentorji bomo spregovorili o naravi jezika, njegovih funkcijah, o tem, zakaj in kako se učimo tujih jezikov na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje. Spraševali se bomo, kako občasna in manj občasna uporaba angleščine vpliva na osebno identiteto starejših in identiteto skupnosti. S primeri s Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje bomo osvetlili ta in druga vprašanja. Sodelujejo: dr. Dušana Findeisen (moderatorica), Matic Pavlič, univ. dipl. jezikoslovec (mentor UTŽO), Lidija Bertonec, prof. angleščine, poznavalka šolskih učbenikov, Lučka Cizelj, prof. francoskega in španskega jezika (mentorica UTŽO), Andrej Šolar (študent UTŽO), ing. Zdenka Jerala (študentka UTŽO).

Enci benci na kamenci: keramične interpretacije ilustracij Zvonka Čoha

1. september do 30. oktober. Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana

Razstava keramikov UTŽO Domžale in UTŽO Ljubljana pod mentorstvom Lučke Šičarov

Tivoli in spomeniki, kulturna in naravna dediščina

29. september ob 10.00. Družbeni center Bežigrad, Linhartova cesta 13, Ljubljana

Univerza za tretje življenjsko obdobje in Osnovna šola Savsko naselje v medgeneracijskem prenosu znanja na Dnevih evropske kulturne dediščine

Ta svet je učenja vreden

30. september ob 17.00. Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana

Slavnostni uvod v novo študijsko leto Univerze za tretje življenjsko obdobje z glasbo in poezijo Terske doline v spomin profesorice Milene Kožuh

Gledališče ob petih je plod sodelovanja UTŽO in Slovenskega mladinskega gledališča
V letu 2015/2016 si lahko ogledate

Rokova modrina. Režija: Matjaž Pograjc, ki postavlja na oder zgodbo Roka Petroviča: samosvoje, drzno inovativno – tako, kot je smučal Rok.

Butnskala. Režija: Vito Taufer. *Butnskala* je slavna zapuščina žlahtne slovenske norosti iz druge polovice rajnkega dvajsetega stoletja, h kateri se moramo vračati, da bi se spomnili, da nas nista ena sama pridnost in pokornost.

Glengarry Glen Ross. Režija: Vito Taufer. Nenavadna, kruta, a hkrati zabavna igra o neizprosni svetu nepremičninskih agencij

Srce na dlani. Režija: Marko Bulc. Režiser Mare Bulc se skupaj z Drago Potočnjak in s svojimi umetniškimi sodelavci ukvarja s transplantacijami, z darovanjem organov, z darovalci in prejemniki. E-svet, ki me navdihuje!«, pravi režiser.

Predstave odpirajo aktualna družbena in osebna vprašanja, zato pogovor po predstavi ne bo odveč.

Vpišete se lahko v Prodajni galeriji SMG, Trg francoske revolucije 5, Ljubljana, do 30. oktobra, vsak dan od 12.00 do 17.30 ure; telefon: 01 425 33 12. Cena: 29,00 € za štiri abonmajske predstave. O datumih predstav vas bomo naknadno obvestili.

Širimo obzorja, združujemo ljudi
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net